

full dominical

Església de Menorca

Número 2249 - Any XLIV - 7 setembre 2025

“En la vida no es necesario tenerlo todo bajo control. Basta con elegir cada día amar con libertad. Esta es la verdadera esperanza: saber que, incluso en la oscuridad de la prueba, el amor de Dios nos sostiene y hace madurar en nosotros el fruto de la vida eterna”.

(Papa León XIV)

VIURE AMB ESPERANÇA

TAMBÉ LA INFORMACIÓ ÉS ESPERANÇA

D'entre els meus valors, tenc la convicció que els éssers humans vivim acollits a l'esperança. El sentit de l'esperança neix amb nosaltres i en nosaltres des de l'instant mateix que venim a la vida. No la implantam voluntàriament, encara que sí dependrà de nosaltres que es refermi o que es reforci en el temps. L'esperança és una cèl·lula que acompanya el nostre mapa genètic.

Crec que l'esperança és un sentiment innat; un punt indesxifrable, sí, però que ens manté adrets i que ens impulsa a fer camí.

Ara bé: l'esperança pot emergir amb una mera expectativa material o materialista (com ara quan hom vol ser ric i assolir poders sobre els altres), o pot evolucionar amb desig transcendent, no buscant egoïsmes individuals, sinó per afavorir el proïsme. És llavors quan el sentit de l'esperança pren volada. És el principi moral a través del qual somniem a participar de projectes de vida que ens fan millors, i que redunden en la

Trobada anual de periodistes amb el bisbe Gerard, el passat 27 de maig al Toro, amb motiu de la Jornada Mundial de les Comunicacions Socials.

Toni Barber

dignificació humana. És així que en cadascun de nosaltres apareix l'anhel de ser metges, capellans, mestres, pares o mares, i quan sortim per places i carrers a ser perpals dels altres.

Ser periodista també és un rumb vital que s'enquadra en aquesta darrera tipologia. Després de quaranta anys de la meva graduació universitària en les ciències de la informació i d'haver traçat una estela com a periodista, sé que una columna m'ha acompanyat tot aquest temps. És el motor a ralenti que sempre he sentit bategar en el fons de la ment i del cor que

tot ho he fet, al capdavant, animat per l'esperança. Però ¿com ha evolucionat aquest valor?

Anys de veure'm acompanyat per l'alè de l'esperança, avui m'interrogo a mi mateix en aquests termes: ¿què és i com és el periodista que se sent acollit a l'esperança?

L'esperança és per mi fixar uns paràmetres de conducta (conducta professional però també social i personal) que ens obre l'horitzó del més enllà, absolutament superador de la immediatesa material i caduca de la naturalesa humana engendrada. És adonar-me que som un ésser únic i singular (no vull dir millor ni superior, no) que apunta a la infinitud, a alguna forma d'eternitat, de màxima transcendència que només la idea de Déu infinit pot donar-li plenitud. El periodista és, en definitiva, aquell que informa amb l'esperança de transcendir ell mateix i de “relligar-se” a la vida d'aquí i a la vida promesa.

Miquel Àngel Limón Pons

pensaments

Todos (incluso los ateos) tenemos hambre de Dios. Y quien lo niega lo busca desesperadamente optando por otras vías de “marca blanca”. Un amigo agnóstico apostó, en este sentido, por el karma y una compañera de estudios por una secta. Estamos urgidos de espiritualidad. Pero el Padre es incansable. Y en los momentos más inesperados y de la forma más original se hace presente, de manera explícita o subliminal, en la vida de, incluso, y tal vez preferentemente, aquellos que lo rehúyen y hasta combaten... ¡Así es su Amor! Inefable.

Hace poco viste un vídeo en el que André Rieu interpretaba la conocida melodía de Flower Adams, “Cerca de ti, Señor”. Durante su ejecución, la cámara captaba los rostros de los espectadores. Vi a gente llorar. A

Hambre de Dios

una nieta apoyarse amorosamente sobre el hombro de su abuela. A un hombre acariciar

la mano de su esposa... Estoy convencido de que muchos de los que, en ese momento, estaban en shock se proclamaban ateos... Pero Dios había querido hacerse presente en ellos. Partió de una partitura que escribió. A través de ella penetró en el alma de los músicos que, al ejecutarla, la hicieron llegar al público, a infinidad de corazones que sintieron, entonces, la caricia del Padre. “¡Eh, estoy aquí! ¿No te das cuenta?” –parecía querer decirles-. Nadie, de seguro, salió igual de ahí.

Hace poco un conocido me confesó que le agradecería ser creyente. Le dije que, aunque no lo supiera, ya lo era... ¡Y luego hablan del silencio de Dios!

Juan Luis Hernández Gomila

Diumenge XXIII de Durant l'Any

Lectura del llibre de la Saviesa 9,13-18
 ¿Quin home pot conèixer què desitja Déu? ¿Qui pot descobrir la voluntat del Senyor? Perquè els raonaments dels mortals són insegurs, són incertes les nostres previsions: el cos que es descompon afeixuga l'ànima, aquesta cabana de terra és una càrrega per a l'esperit, capaç de meditar. Si amb prou feines ens afiguram les coses de la terra, si ens costa descobrir allò mateix que tenim entre mans, ¿qui haurà estat capaç de trobar un rastre de les coses del cel? ¿Qui hauria conegut mai què desitjàveu, si vós mateix no haguéssiu donat la saviesa, si no haguéssiu enviat de les altures el vostre Esperit Sant? Així s'han redreçat els camins dels habitants de la terra, els homes han après a conèixer què és del vostre grat, i la saviesa els salva.

Salm Responsorial 89

R: **Durant tots els segles, Senyor, heu estat sempre la nostra muralla.**

Lectura de la carta de sant Pau a Filemó 9b-10.12-17

Estimat: Jo Pau, ambaixador de Crist, i pres per causa d'ell, recorr a tu intercedint a favor del meu fill Onèsim, jo que l'he engendrat en la fe estant a la presó. Ara te'l retorn com si t'enviàs el fruit de les meves entranyes. Jo hauria volgut retenir-lo al meu costat, perquè em servís en lloc teu mentre seré a la presó per causa de l'evangeli, però no he volgut fer res sense el teu consentiment: no m'hauria agradat obligar-te a fer un favor com aquest, si tu no el feies de bon grat. Qui sap si, providencialment, Onèsim se separà un moment de tu perquè ara el recobris per sempre, i no com esclau, sinó molt més que això: com un germà estimat. Ho és moltíssim per a mi, però més encara ho ha de ser per a tu, tant humanament, com en el Senyor. Per tant, si em comptes entre els qui tenim part en uns mateixos béns, accepta'l com em rebries a mi mateix.

Lectura de l'evangeli segons sant Lluc 14,25-33

En aquell temps Jesús anava amb molta gent; ell es girà i els digué: "Si qualcú vol venir amb mi i no m'estima més que son pare i sa mare, que l'esposa i els fills, que els germans i les germanes, i fins i tot que la pròpia vida, no pot ser deixeble meu. Qui no es carrega la seva creu per venir amb mi, no pot ser deixeble meu. Supposem que qualcú de vosaltres vol construir una torre. ¿No us asseureu primer a calcular què costa, per veure si teniu recursos per acabar-la? Perquè, si després de posar els fonaments, no podíeu acabar l'obra, tots els qui ho veurien començarien a burlar-se'n i dirien: "Aquest home havia començat a construir, però no pot acabar." Si un rei vol anar a combatre amb un altre, ¿no s'asseurà primer a deliberar si amb deu mil homes podrà fer front al qui ve contra ell amb vint mil? I si veia que no pot, quan l'altre encara és enfora li enviarà delegats a negociar la pau. Així també ningú de vosaltres no pot ser deixeble meu si no renuncia a tot lo que té."

Lectura del libro de la Sabiduría 9, 13-18
 ¿Qué hombre conocerá el designio de Dios?, o ¿quién se imaginará lo que el Señor quiere? Los pensamientos de los mortales son frágiles, e inseguros nuestros razonamientos, porque el cuerpo mortal oprime el alma y esta tienda terrena abruma la mente pensativa. Si apenas vislumbramos lo que hay sobre la tierra y con fatiga descubrimos lo que está a nuestro alcance, ¿quién rastreará lo que está en el cielo?, ¿quién conocerá tus designios, si tú no le das sabiduría y le envías tu santo espíritu desde lo alto? Así se enderezaron las sendas de los terrestres, los hombres aprendieron lo que te agrada y se salvaron por la sabiduría.

Salmo responsorial 89

R: **Señor, tú has sido nuestro refugio de generación en generación.**

Lectura de la carta del apóstol san Pablo a Filemón 9b-10.12-17

Querido hermano: Yo, Pablo, anciano y ahora prisionero por Cristo Jesús, te recomiendo a Onésimo, mi hijo, a quien engendré en la prisión. Te lo envío como a hijo. Me hubiera gustado retenerlo junto a mí, para que me sirviera en nombre tuyo en esta prisión que sufro por el Evangelio; pero no he querido retenerlo sin contar contigo; así me harás este favor, no a la fuerza, sino con toda libertad. Quizá se apartó de ti por breve tiempo para que lo recobres ahora para siempre; y no como esclavo, sino como algo mejor que un esclavo, como un hermano querido, que si lo es mucho para mí, cuánto más para ti, humanamente y en el Señor. Si me consideras compañero tuyo, recíbelo a él como a mí mismo.

Lectura del santo Evangelio según san Lucas 14, 25-33

En aquel tiempo, mucha gente acompañaba a Jesús; él se volvió y les dijo: «Si alguno viene a mí y no pospone a su padre y a su madre, a su mujer y a sus hijos, a sus hermanos y a sus hermanas, e incluso a sí mismo, no puede ser discípulo mío. Quien no carga con su cruz y viene en pos de mí, no puede ser discípulo mío. Así, ¿quién de vosotros, si quiere construir una torre, no se sienta primero a calcular los gastos, a ver si tiene para terminarla? No sea que, si echa los cimientos y no puede acabarla, se pongan a burlarse de él los que miran, diciendo: "Este hombre empezó a construir y no ha sido capaz de acabar." ¿O qué rey, si va a dar la batalla a otro rey, no se sienta primero a deliberar si con diez mil hombres podrá salir al paso del que le ataca con veinte mil? Y si no, cuando el otro está todavía lejos, envía legados para pedir condiciones de paz. Así pues, todo aquel de entre vosotros que no renuncia a todos sus bienes no puede ser discípulo mío».

De la nostra opció

Fer zàping, que consisteix en passar d'una cadena a una altra i d'un programa a un altre, també caracteritza un bon nombre de comportaments en el pla de les relacions, afectives i també religioses. Lluc s'adreçava als cristians del seu temps. Avui també ens interroga sobre la veritat de la nostra opció cristiana.

Una elecció preferencial. Segons el testimoni mateix de Crist, ser el seu deixeble exigeix preferir-lo a la pròpia família i a la pròpia vida. Preferir en el sentit d'estimar més. Aquesta exigència ens pot semblar massa grossa, fora mida. Però ressituant-la en el context de l'Evangeli, un pot comprendre que no va gens ni mica en contra del manament d'estimar el pròxim, sobre tot el més proper.

Per a ser un vertader deixeble de Crist, cal també "portar la seva creu". Aquesta expressió s'ha d'entendre en el sentit simbòlic d'encarregar-se coratjosament a les dificultats, al sofriment, també de donar-se encara que costi i "d'estimar fins a l'extrem" com Crist.

Una elecció sempre a refer. Un no és automàticament deixeble de Crist pel naixement o per la seva família. És indispensable prendre la decisió personal. Hem fet nosaltres aquesta elecció? La feim cada dia?

La vida, els esdeveniments i les nostres responsabilitats d'homes i dones ens situen davant d'eleccions amb les que s'expressen concretament la nostra "preferència" pel Crist i la seva paraula: gestionar honestament els afers, ser solidari del qui sofreix, defensar la vida a néixer i la que acaba, ser feels a l'amor conjugal, refusar la violència, etc.

L'esclavitud era legal al temps de Pau, però demana a Filemó considerar Onèsim no com un esclau, sinó com un germà en Crist. El que és legal no és sempre moral segons l'Evangeli!

Una elecció ben pesada. El compromís de la fe no és ni irracional ni irreflexiu. Cal, idò, asseure's diu Jesús, amb aquestes dues paràboles, la de l'arquitecte i la del general de guerra. Sense reflexió, sense lucidesa sobre els seus mitjans i sobre les febleses i mancaments, sense escoltar Déu i sense pregària, com un podria construir una vida sobre els planells de l'Evangeli i vèncer les forces del mal? A vegades es diu d'algú que es posa nerviós, es mou, i no reflexiona: no sap on va, però hi va ràpid!

Josep Sastre Portella

Cuadros familiares con reproducciones de arte y devoción II

Guillermo Pons Pons

Foto: Toni Barber

Jesús crucificado

Esta antigua pintura en que se representa el gran misterio de la muerte redentora de Jesucristo formaba parte de los diversos testimonios de fe y piedad cristiana del prestigioso médico Guillermo Pons Alsina (1854-1949), el cual se distinguía por su firme adhesión al cristianismo y era reconocido y apreciado por su generosa entrega al ejercicio de la medicina durante muchos años en la ciudad de Mahón.

Esta es una pintura al óleo, destaca la representación de Jesús clavado en la cruz con su rostro sereno y mirando hacia el cielo, de tal modo que se está indicando el momento anterior a su muerte en que Cristo pronuncie sus últimas palabras: *Padre, en tus manos entrego mi espíritu* (Lc 23,46).

A la derecha del crucificado se ven las figuras de Juan evangelista, en pie, y más abajo la de la virgen María, que se muestra

como abatida por el dolor, pero sin perder la serenidad ni la confianza. Al otro lado de

la cruz aparece María Magdalena, la cual no debe ser confundida, como muchas veces se ha hecho en occidente, identificándola con María de Betania, hermana de Marta y de Lázaro, ni tampoco debe ser confundida con la pecadora arrepentida que ungió los pies a Jesús en casa de un fariseo. (Lc 7,36-38). María Magdalena es la que aparece junto a los pies del crucificado y fue la primera en conocer la resurrección del Señor y anunciarla a los apóstoles.

A fin de destacar los frutos de la sagrada Pasión de Cristo se añadió posteriormente en el cuadro de referencia el anagrama del nombre de Jesús: I H S, que se interpreta como *Iesus hominum salvator* (Jesús salvador de los hombres)

Teniendo en cuenta el carácter de tenebrismo y el colorido de la pintura parece probable atribuir su estilo y su ejecución en el siglo XVIII.

Agenda

✍ **Festes de la Mare de Déu de Gràcia**

-Diumenge 7 de setembre: Primeres vespres en honor a la Mare de Déu de Gràcia, a les 19 h, a l'ermita-santuari de Gràcia, amb assistència de la qualcada.

-Dilluns 8 de setembre: Rosari i celebració de l'Eucaristia, a les 8.15 h, a l'ermita-santuari de Gràcia. Després, a les 11 h, a l'església de Santa Maria, Missa de Caixers presidida pel bisbe Gerard.

*Del dia 9 al dia 15 de setembre es celebrarà l'Octavari de la Mare de Déu de Gràcia, amb el res del rosari i missa a les 19 h. Hi participarà diàriament una parròquia diferent de Maó.

✍ **Festival d'orgue a Ciutadella**

Tots els concerts seran a les 20 h, a l'església dels Socors.

-Dilluns 15 de setembre a càrrec de Patricia Romero Barber (orgue), Vicent Salvador Juanico (oboè) i Héctor García Lombardo (trombó).

-Dilluns 29 de setembre a càrrec de Jaime González-Sierra Moreno (orgue) i Clara Enrich Genestar (soprano).

Venda anticipada d'entrades al Museu Diocesà de les 10 a les 14 h i a taquilla una hora abans del concert.

✍ **Full Dominical curs 2025-26**

A partir del diumenge 14 de setembre començarà l'edició del Full Dominical de l'hivern amb nous continguts. Disponible cada setmana a les parròquies, centre de culte i a la pàgina web del Bisbat de Menorca. (bisbatdemenorca.org).

Una Església profètica com el Baptista

Un any més, dia 29 d'agost, l'ermita dels Vergers de Maó i l'ermita de Sant Joan de Missa de Ciutadella han estat el centre de la celebració del martiri de Sant Joan Baptista.

A Maó, l'Eucaristia es va celebrar a l'esplanada de l'ermita, i va ser presidida pel rector de Sant Francesc, Llorenç Sales, amb la presència del diaca, Vicent Llabrés. A l'homilia el rector va convidar a tots els fidels a ser una Església profètica, que predica la veritat amb valentia, com Sant Joan. Una Església que anuncia l'Evangelí de Jesús i que denuncia tot allò que n'és contrari i que va en contra de la dignitat de les persones. Després de la celebració, va tenir lloc la bereneta popular amb les aportacions de tots els participants i una rifa de productes artesanals elaborats pel grup Convivència i amiat de la parròquia de Sant Francesc.

Jacinto Calvo

Toni Barber

A Ciutadella, el bisbe Gerard va presidir l'Eucaristia, concelebrada per diferents preveres. En la seva homilia, va destacar que "tota la vida de Joan Baptista queda convertida en anunci del Senyor".

Així mateix, el Bisbe va ressaltar que l'Església continua celebrant el Jubileu de l'esperança, un esdeveniment que ens ajuda a aprofundir en la sinodalitat. En aquest sentit, va explicar que l'objectiu pastoral d'aquest curs serà que "la vida de l'Església diocesana sigui cada vegada més sinodal". "Menorca és una diòcesi missionera i aquesta identitat configura les nostres estructures i la nostra pastoral com a servidors de l'Evangelí". Després de la missa va tenir lloc una festa popular amb una bereneta, una rifa i les actuacions del grup folklòric des Born i del grup Fet a Mar.

LA DESAMORTITZACIÓ DE MENDIZÁBAL I L'EXTINCIÓ DELS CONVENTS MASCULINS

Amb la restauració de l'absolutisme, a finals de 1823, es va desfermar una dura repressió contra els liberals. L'Església espanyola, i també la menorquina, s'havia arrengrerat amb la monarquia absoluta de Ferran VII i celebrà la nova situació amb solemnes oficis religiosos. Semblava que s'havia tornat a l'estabilitat de l'antic règim polític i social, però això no deixava de ser un miratge, ja que a llarg termini res no seria igual. El setembre de 1833 moria Ferran VII deixant la corona d'Espanya a la seva filla Isabel, de just tres anys, sota la regència de sa mare, la reina Maria Cristina. Però el germà del rei, Carles, no acceptà la successió i es considerà el rei legítim, amb el propòsit de mantenir incòlume l'absolutisme i l'estreta aliança amb l'Església. Començava així la primera guerra Carlina (1833-1840).

Durant el conflicte, les nostres illes van romandre fidels al tron d'Isabel II, encara que no hi mancaven els partidaris del carlisme, sobretot entre l'aristocràcia, el clergat, i la pagesia. Per fer front a la guerra, la reina Maria Cristina hagué de pactar amb els liberals i iniciar un seguit de reformes. En aquest context, ressorgí amb força l'anticlericalisme que ja s'havia manifestat durant el Trienni Constitucional mentre el Govern desterrava destacats carlins, alguns dels quals van anar a raure a Menorca, com l'arquebisbe de Santiago, el caputxí fra Rafael de Vélez. A part de les

Antiga imatge del Monestir de Santa Clara de Ciutadella

tensions polítiques, la situació de Menorca estava marcada per la forta crisi econòmica i l'emigració de milers de persones cap a la nova colònia francesa d'Algèria.

Els religiosos, sobretot els regulars, vivien amb temor, sobretot després de l'arribada de notícies com la matança de frares a Madrid succeïda el juliol de 1834. També a Maó es van produir incidents. Així, el juny de 1834 els frares van rebre insults i el 31 d'agost alguns frares carmelites es van refugiar al campanar, temorosos que el convent fos assaltat. Els incidents es van reproduir l'estiu de 1835 en paral·lel a les anomenades bullangues de Barcelona (juliol de 1835), que es van saldar amb una altra matança de frares i la crema de convents. Així, el 6 d'agost alguns frares van fugir del convent del Carme davant les amenaces d'un grup d'exaltats. Finalment, el 18 d'agost arribà l'ordre del governador de les Balears que obligava tots els frares a abandonar els convents. Era la resposta a la revolta carlina de Manacor de dia 10 (*sa Llorençada*), en la qual els frares havien tingut un paper actiu.

En els dies següents, els frares menorquins van fer lliurament dels convents. Les esglésies van romandre obertes al culte, però sota la responsabilitat d'un capellà secular (custos) nomenat pel bisbe, que llavors era el dominicà fra Juan Antonio Díaz Merino (desterrat pel Govern per no voler jurar la Constitució de 1837 i mort a l'exili a Marsella el 1844). L'any 1835 hi havia a Menorca 168 frares: 39 franciscans i 18 carmelites a Maó; 32 franciscans i 36 agustins a Ciutadella; 20 franciscans a Alaior; i 23 agustins al Toro. A partir d'aquest moment se'ls prohibia vestir l'hàbit de l'orde. Els que estaven ordenats de prevere, van poder vestir com els capellans i exercir com a tals, però els llecs i novicis van quedar desemparats i van haver de tornar amb les seves famílies. Només van subsistir els convents de clarisses —que van perdre el Lloc de Monges— i conceptionistes, amb 27 i 18 monges, respectivament l'any 1835, encara que enmig de grans penúries econòmiques que es van prolongar durant dècades.

Tanmateix, l'exclaustració dels frares menorquins només es va avançar unes setmanes a la general decretada pel Govern, presidit per Juan Álvarez de Mendizábal (11 d'octubre), que a més declarava béns

Juan Álvarez Mendizábal

nacionals tot el seu patrimoni moble i immoble. Un segon decret, de 19 de febrer de 1836, regulava la venda d'aquest patrimoni en subhasta; és l'anomenada desamortització de Mendizábal. L'objectiu principal era obtenir diners per eixugar el fort dèficit de la Hisenda. Els convents menorquins van ser destinats a diversos usos, per la qual cosa s'han conservat excepte el de Sant Francesc de Ciutadella, que fou enderrocat a finals del segle XIX. El del Toro, però, va quedar abandonat i prest amenaçà ruïna, per la qual cosa l'any 1842 la imatge de la Mare de Déu fou traslladada a la parròquia des Mercadal.

Pel que fa a les terres dels convents (horts, tanques, estàncies i llocs que totalitzaven 1.140 ha), propietat sobretot dels agustins, van ser venudes a particulars. Fins a l'any 1845 s'havien venut 49 finques del clergat regular menorquí, que juntament amb les 12 del secular, van donar uns ingressos a la Hisenda de 8,8 milions de rals. El convent del Toro fou comprat pel baró de las Arenas, que va fer reparar l'església i l'any 1845 s'hi va tornar a traslladar de manera solemne la imatge de la Verge. D'altra banda, el del Socors va ser cedit al Bisbat per a la seva conversió en seminari, inaugurat l'any 1858. Però la vida conventual masculina s'havia acabat definitivament a Menorca després de segles de presència.

Miquel Àngel Casanovas Camps